

Leonne Cuppen (Yksi Connect):

“Juist kruisbestuiving leidt tot interessante vernieuwing”

De bekende econoom Joseph Schumpeter zei het al een eeuw geleden: innovaties ontstaan op kruispunten. “Neue combinationen” noemde hij het, nieuwe combinaties. “In mijn visie is MaterialDistrict een mooi, groot kruispunt waar commerciële partijen, onderzoekers, start-ups en onbevangen, creatieve, jonge ontwerpers elkaar kunnen ontmoeten. Juist die kruisbestuiving leidt tot interessante vernieuwing.” Dat zegt Leonne Cuppen, eerder al ambassadeur voor MaterialDistrict en dit jaar mede-curator.

“Steeds meer jonge ontwerpers gaan praktisch en pragmatisch aan de slag met duurzaamheid en circulariteit en richten zich daarbij op materiaalonderzoek. Gedreven door nieuwsgierigheid gooien ze een stuk plastic in een frituurpan om te zien wat er gebeurt. Allerlei stoffen en plantenextracten worden geplet, gekookt, gemengd of gedroogd. Of er worden algen, bacteriën en andere levende organismen ingeschakeld om te helpen.” Leonne Cuppen kan het weten. Ze speurt al meer dan 30 jaar naar talentvolle jonge ontwerpers. Na haar afstuderen aan de Design Academy Eindhoven (in 1991) was ze mede-oprichter van Yksi, een ontwerpbureau in Eindhoven met daarnaast een galerie annex expositieruimte waar pas afgestudeerden van designopleidingen in Nederland zich konden presenteren.

Verrassende verbindingen

Onder de naam Yksi Expo stelde ze talloze tentoonstellingen samen, waarbij veel bekende namen en gesettele designers voorbij zijn gekomen. Cuppen bleek telkens een goede neus te hebben voor talent. Sommige exposities gingen op reis naar alle uithoeken van de wereld, van Beijing tot San Francisco en van Moskou tot Tunis. Steeds meer lag daarbij de nadruk op duurzaamheid en circulariteit. En passant was Cuppen mede-initiatiefnemer van de Dutch Design Week in Eindhoven. Na de verhuizing naar het voormalige Philips-terrein Strijp S maakte Cuppen van Yksi Expo een meer (inter)actieve en dynamische ruimte en er kwam een Young Talent Team. In ruil voor inhoudelijke inbreng en hand- en spandiensten kregen jong afgestudeerden een werkplek met begeleiding.

Tevens richtte Cuppen het bureau Yksi Connect op - de naam zegt het - om zo veel mogelijk onverwachte en verrassende verbindingen te leggen en een brug te slaan tussen die jonge ontwerpers en het bedrijfsleven, soms ook (semi)overheden. Zo begeleidt ze momenteel een groep van kunstenaars, ontwerpers en een architect die samen met middenstanders van Goes, Middelburg, Vlissingen, Terneuzen en Hulst aan de slag zijn om deze Zeeuwse binnensteden levendiger en toekomstbestendiger te maken. Ook zat ze in de jury van de Green Product Award, dit jaar met als thema materialen en juist daarom ook aanwezig op MaterialDistrict.

Noodzakelijke omslag

Nadat ze eerder al afscheid nam van het ontwerpbureau, heeft Cuppen onlangs een punt gezet achter de stichting Yksi Expo om zich volledig te kunnen richten op Yksi Connect en het leggen van verbindingen. Deels omdat ze interessante en bemoedigende ontwikkelingen in het onderwijs ziet. “Neem de Academie Minerva in Groningen. Wat kun je met hennep,

magnesium en aardappelzetmeel, welke producten kun je er van maken en hoe? Een multidisciplinair team van onderzoekers, docenten, studenten en afgestudeerden voerde een verkennend onderzoek uit naar deze lokaal geproduceerde materialen. Deze aanpak vormde tevens de basis voor een nieuwe masteropleiding. Mooi toch? En om tegemoet te komen aan de groeiende belangstelling van studenten voor duurzaamheid en circulariteit schieten opleidingen als bio-design, bio-based art & design of bio-inspired design als paddenstoelen uit de grond aan zowat alle universiteiten en hogescholen.” Tegelijkertijd ziet ze tot haar genoegen dat ook steeds meer bedrijven serieus inzetten op duurzaamheid en circulariteit, soms omdat ze echt menen, soms gedwongen door regelgeving of alleen al omdat ze zien dat de markt daarvoor groeit. Maar het ontbreekt hen vaak aan nieuwe ideeën en up to date kennis op dit gebied. “De tijd is rijp om die twee werelden bij elkaar te brengen: enerzijds de onbevungen, creatieve jonge talenten en anderzijds het ietwat strak georganiseerde, toch vaak op winst gerichte bedrijfsleven. Samen kunnen ze zorgen voor een versnelling van de noodzakelijke omslag.”

Combinatie van creativiteit en zakelijk inzicht

Cuppen is ervan overtuigd dat die omslag gaande is. Niet alleen in het denken, met concepten, maar ook in het doen, met concrete projecten en producten. “Er zijn voldoende mooie en inspirerende voorbeelden uit de praktijk. In 2021 presenteerde Biobased Creations (van o.a. Lucas de Man) op de Dutch Design Week een volledig biobased huis onder de titel The Exploded View Beyond Building. En kijk, inmiddels heeft - na de gemeente Oirschot - nu ook de gemeente Zwolle een prijsvraag uitgeschreven voor biobased en natuurinclusief bouwen op de Nieuwe Veemarkt in de stad.”

Cuppen wijst op een ander voorbeeld, van Pretty Plastic. Begin 2015 kregen Reinder Bakker, Hester van Dijk (beide ontwerpers bij Overtreders W) en Peter van Assche (Bureau SLA, architecten) het idee om gevelbekleding te maken van gerecycled kunststof bouwafval. De kunststof tegels zijn alweer enkele jaren te koop, zien er mooi uit, zijn veilig in gebruik, makkelijk aan te brengen en gaan eeuwig mee. Onlangs werd een nieuwe versie van het product gelanceerd, geschikt voor hoogbouw. Cuppen: “Je ziet dat zo’n innovatie een heel traject moet doorlopen, van idee tot product op de markt. Dat kost tijd en werkt alleen in de juiste combinatie van creativiteit, zakelijk inzicht en middelen om op te schalen.”

Innovatiefonds

Een favoriet voorbeeld van Cuppen is ook de ontwerper Daria Biryukova, voormalig lid van het Yksi Expo Young Talent Team. “Ze ontwikkelde samen met Mineralz, een dochter van afvalverwerker Renewi, het glazuur FORZ® Glaze dat voor meer dan 60% bestaat uit asresten van verbrand huishoud afval. Vervolgens heeft ze vrijwel in haar eentje met veel doorzettingsvermogen een koppeling gelegd met de keramische industrie en probeert ze daar wezenlijke veranderingen tot stand te brengen. FORZ® Glaze wordt inmiddels zowel fijn als grof gebruikt in toepassingen zoals gevelmaterialen voor binnen/buitengebruik en in keramisch tafelgerei.”

Terug naar MaterialDistrict. Cuppen was bij eerdere versies al eens moderator en ambassadeur, dit keer is ze als mede-curator nauw betrokken. “MaterialDistrict begon in 2019 met het Innovatiefonds. Een prachtig initiatief. Commerciële partijen betalen mee aan dat fonds, dat minder draagkrachtige ontwerpers en startups enige steun biedt om ook deel te nemen. Ik ben actief op zoek gegaan naar materiaalontwerpers met de focus op duurzaamheid en circulariteit die in aanmerking komen voor het Innovatiefonds, voor het

grootste deel jonge talenten of startende bedrijfjes. Bijvoorbeeld ook een paar net afgestudeerden van Design Academy Eindhoven, die ik heb gespot op Dutch Design Week afgelopen oktober. Daarnaast verzorg ik ook een deel van het lezingenprogramma en ben ik drie volle dagen zelf actief als moderator van de lezingen. Zo krijgt de beurs naast de commerciële partijen een extra laag en ontstaat er een interessante mix van deelnemers die elkaar versterken en waar mooie kruisbestuivingen uit kunnen ontstaan.”

Yksi Connect - Leonne Cuppen